

Institutionen för ekonomi och företagande
C-uppsats 10p
Handledare: Curt Scheutz
Vårtermin 2007

Hur har IAS 38 påverkat stora och små företags redovisning?

En undersökning om skillnader mellan stora och små företags nyckeltal

Abstract

Title: How has IAS 38 affected accounting in small and large companies?

A study of the differences in the accounting of financial ratios between small and large companies.

Authors: Jasmine Choudrey & Rana Qadri

Main Course: Business Economics

The **aim** of this study is to make a comparative examination between small and large companies in Sweden and to analyse how accounting of intangible assets has been affected or changed due to the introduction of the new accounting recommendations and IAS 38.

Main theory: There are no theories available on these type of researches due to the fact that the introduction of the IFRS is relatively new. Instead the essay discusses facts about the financial ratios and IFRS as a starting point for the study.

Method: The examination will be a combination of both quantitative and qualitative techniques. The quantitative part will be based on statistics and financial ratios from the different companies annual reports. These financial ratios will be analyzed by performing a confidence interval. In term the qualitative part will be based on an interview with an authorized accountant. The interview will be conducted according to the results from the quantitative analysis. The aim of the interview is to shed some light onto the attained results.

Results: The results from the confidence interval show that there is a significant difference between small and large companies in the accounting of intangible assets. In both the analysis of the financial ratios, solidity and return on equity H_1 was accepted and H_0 was rejected. Which in turn means that changes have occurred in the accounting of intangible assets since the introduction of the IFRS recommendations.

Keywords: IAS 38, financial ratios, return on equity and solidity.

Förkortningar

ESV	Ekonomistyrningsverket
EU	Europeiska Unionen
EUT	Europeiska Unionens officiella Tidning
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
IFRS	International Financial Reporting Standards
RR	Redovisningsrådets Rekommendationer
ÅRL	Årsredovisnings Lagen
IASB/IAS	Kommer att ses som en och samma sak.

Innehållsförteckning

1. Introduktionskapitel	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemformulering	2
1.3 Syfte och Frågeställning	2
1.4 Avgränsningar	3
2. Metod.....	4
2.1 Val av Metod.....	5
2.1.1 Kvantitativ data	6
2.1.2 Kvalitativ data	6
2.2 Konfidensintervall.....	7
2.2.1 Konfidensintervall vid Jämförelser	7
2.3 Intervju	8
2.4 Motiv för val av Metod	9
2.4.1 Kombinerad Metod	9
2.5 Alternativa Metoder	11
2.7 Reliabilitet och Validitet	12
2.7.1 Reliabilitet	12
2.7.2 Validitet.....	12
2.7.3 Generaliserbarhet	14
2.8. Källkritik	14
3. Teori.....	16
3.1 Referensram.....	16
3.1.1 Internationell Redovisning - historisk utveckling.....	17
3.1.2 IFRS 1, Utformningen av finansiella rapporter.....	18
3.1.3 IAS 38 Immateriella Anläggningstillgångar	18
3.1.4 Nyckeltal	19
4. Egen Undersökning	21
4.1 Undersökningsfrågor	21
4.2 Resultatredovisning.....	22
4.2.1 Beräkning av Konfidensintervall	23

4.3 Analys, resultat och tolkning.....	26
4.3.1 Soliditet	26
4.3.2 Avkastning på Eget Kapital.....	26
4.4 Intervju	27
4.5 Bortfall.....	27
4.6 Kritisk granskning av metoden.....	28
5. Slutsatser	29
6. Avslutande Diskussion	29
6.1 Implikationer & Rekommendationer.....	29
7. Litteraturreferenser	30
7.1 Referenslista	30
7.1.1 Böcker och Tidskrifter	30
7.1.2 Internet	30
7.1.3 Årsredovisningar	31
8. Bilagor	33
8.1 Intervjuguide	33
8.2 Tabell 3 - t- fördelning	34

1. Introduktionskapitel

Detta kapitel innehåller en bakgrund och problemformulering som vidare leder fram till en definition av syfte och frågeställning samt de avgränsningar som görs för att nå syftet.

1.1 Bakgrund

EU införde den 1 januari 2005 en ny reglering. De standarder som då tillämpades var IFRS, *International Financial Reporting Standards* och IAS, *International Accounting Standards*. De noterade företagen blev nu skyldiga att tillämpa dessa redovisningsstandarder i upprättandet av sina respektive koncernredovisningar. Dessa redovisningsstandarder har utfärdats av ett oberoende expertorgan IASB, *International Accounting Standards Board*, vars uppdrag är att verka för en internationell harmonisering av redovisningsprinciper som används i olika länder av olika företag världen över. IASB är därav standardsättaren, efter vilket EU behandlar standarderna för att i en särskild ordning använda dem. När standarderna godkänns publiceras de därefter på varje medlemsspråk i EUT, *Europeiska Unionens officiella Tidning*, därmed blir standarderna gällande för hela EU.¹

En rad förändringar kom med de nya regleringarna och bland dessa gällde en uppdatering av IAS 38 – immateriella tillgångar.² En immateriell tillgång definieras nu enligt IAS 38 som en tillgång som är *identifierbar* då den är avskiljbar och uppkommer ur avtalsenliga eller andra juridiska rättigheter. Företagen ska ha *kontroll över tillgångarna* samt att tillgångarna ska förväntas ge *framtida ekonomiska fördelar*.³ Detta har då vidare lett till identifieringen av fler immateriella tillgångar som därmed tas upp på balansräkningen. Skälet till införandet av den nya regleringen är att uppnå en ökad jämförbarhet i redovisningen som ska göra innehållet i årsredovisningen lätt att begripa och tolka, oavsett vilken årsredovisning man tittar i.⁴ Innan införandet av de nya redovisningsstandarderna använde man sig i Sverige av RR 15, vad gällde immateriella tillgångar.⁵

Införandet av IFRS rekommendationerna skapar ett intresse av att jämföra IAS 38:s påverkan på stora och små företag, samt att undersöka om det finns skillnader mellan såväl stora som små företags redovisning av immateriella tillgångar. Ämnet är dessutom intressant då det är aktuellt och relevant. Företagens anpassning till IFRS rekommendationerna och hur de

¹ Internationell Redovisnings Standard i Sverige IFRS/IAS 2005, s.3

² Ibid s.553

³ Ibid 2006, s.556-557

⁴ <http://www.handels.gu.se/epc/archive/00004695/> 2007-03-05

⁵ SWE GAAP – svensk redovisningspraxis, Johansson, Göran, 2005 s.103

påverkas av införandet är fängslande då EU:s syfte med införandet av IFRS rekommendationerna är att skapa ett enhetligt redovisningssystem som dessutom ska vara jämförbart mellan olika företag.

1.2 Problemformulering

År 2004 publicerade IASB en ny standard för redovisning av företagsförvärv; IFRS 3 Företagsförvärv. Detta innebar att IAS 36, Nedskrivningar⁶ och IAS 38, immateriella anläggningstillgångar reviderades. Detta i sin tur innebär bland annat att goodwill inte längre är föremål för planerliga avskrivningar. Det redovisade goodwillvärdet ska istället prövas årligen eller oftare om så bedöms nödvändigt, enligt reglerna i IAS 36. Reglerna i IFRS 3 ställer betydligt högre krav på identifiering av förvärvade tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser i samband med företagsförvärv jämfört med tidigare regler och praxis i Sverige. Till följd av IFRS 3 har reglerna i IAS 38 uppdaterats. Detta innebär att fler immateriella tillgångar än tidigare regler och praxis i Sverige ska identifieras och redovisas särskilt från goodwill. Den uppdaterade IAS 38 innebär även att andra immateriella tillgångar med obestämd nyttjandeperiod inte ska skrivas av utan i stället prövas för eventuella nedskrivningsbehov på liknande sätt som för goodwill.⁷

Redovisningsmetoder har sett olika ut från företag till företag. Somliga företag har tidigare valt att inte redovisa alla sina immateriella tillgångar som tillgångar. I och med införandet av IAS 38 vill man undvika detta och få ett enhetligt redovisningssystem för alla immateriella tillgångar, för alla företag såväl stora som små. IAS 38 medför högre krav på identifiering av fler immateriella tillgångar och detta kan skapa problem i redovisningen för företag då anpassningen sker på olika sätt och med olika resurser gällande stora och små företag därav blir det intressant att göra en jämförande studie om hur IAS 38 har påverkat redovisningen av immateriella tillgångar i stora och små företag.

1.3 Syfte och Frågeställning

Syftet med uppsatsen är att göra en komparativ studie mellan stora och små företag i Sverige samt att analysera hur redovisningen av de immateriella anläggningstillgångarna har

⁶ Internationell Redovisnings Standard i Sverige IFRS/IAS 2005, s.499

⁷ http://news.deloitte.se/material/Guide_IFRS3.pdf 2007-05-19

förändrats och påverkats i och med införandet av den nya redovisningsrekommendationen IAS 38. För detta ändamål har vi valt att titta på några nyckeltal och studera om det har skett någon påverkan eller förändring. Har de nya reglerna slagit igenom? Har det skett några betydande förändringar?

1.3.1 Undersökningsfråga

Har införandet av IAS 38 påverkat företag, samt finns det någon skillnad vad gäller förändringen av mindre och större företags nyckeltal?

1.4 Avgränsningar

Undersökningen kommer att baseras på tio svenska företag inom Stockholmsområdet. Vidare avgränsas arbetet genom att undersöka fem stora och fem små företag. Målet med undersökningen kommer enbart att undersöka om det har uppstått skillnader i redovisningen i och med övergången till IAS 38 därför görs en ytterligare avgränsning där författarna kommer att använda sig av två nyckeltal, soliditet och avkastning på eget kapital. Detta eftersom fler nyckeltal hade varit mer tidskrävande, dessutom ger det begränsade antalet en viss fokusering på vissa få saker som då kan undersökas grundligare istället för att undersöka mycket olika faktorer ytligt. Hur olika branscher påverkas kommer dock inte att undersökas. Vidare avgränsningar har gjorts genom att enbart fokusera på privata företag då statliga företag inte berörs av nya lagar på samma sätt. Statliga företags redovisning styrs av statens bestämmelser och ESV, *Ekonomistyrningsverkets rekommendationer*. ESVs senaste handläggning av immateriella anläggningstillgångar gavs ut 2002, så den statliga redovisningen av immateriella anläggningstillgångar har inte förändrats sedan IAS 38.

Tidpunkten för undersökningen är mycket lämplig då om skillnader har uppstått går de att mäta via jämförelser av statistiska data från de valda företagens årsredovisningar från åren 2004 och 2006. Dessa årtal är lämpliga då IFRS redovisningsrekommendationer infördes 1 januari 2005, det betyder att författarna kommer att ha tillgång till statistisk data från då företagen fortfarande redovisade enligt RR och från 2006 då IFRS införts och tillämpas. Det skapar goda förutsättningar för en komparativ studie. Att nyckeltalen från år 2007 inte är aktuella beror på att samtliga företag inte har lagt fram en finansiell rapport för det året.

2. Metod

Detta kapitel redogör för valet av undersökningsmetod och material, hur data valts ut och hur den kommer att bearbetas och analyseras. Data kommer till stor del bestå utav statistik och siffror.

Metoden är det tillvägagångssätt genom vilket syftet kommer att undersökas. Det handlar om hur undersökningen kommer att göras och hur material kommer att samlas in och analyseras. Då undersökningen baseras på nyckeltal kommer materialet till stor del bestå utav statistik ifrån företagens årsredovisningar därav kommer metoden att vara både kvantitativ och kvalitativ. Kvalitativ då det kommer att göras en intervju med en revisor i Stockholm, där frågor ställs om både det gamla och nya redovisningssystemet, fördelar och nackdelar, vad denne tror kan vara orsaken till om det skiljer sig mellan stora och små företag, samt andra åsikter. Den kvantitativa delen kommer att bestå av en analys av nyckeltalen, varför de ser ut såsom de gör och vilka siffror som har förändrats. Analysen av nyckeltalen och jämförelsen mellan företagen kommer att utföras genom ett konfidensintervall.

Informationen och material om de olika företagens redovisning kommer att hämtas från Stockholmbörsens hemsida *OMXgroup* samt genom egna fria sökningar på Googles hemsida. Vidare kommer de små företagen att väljas från två småbörser, *First North* och *Aktietorget*. Anledningen till att företagen valts från dessa börser beror på att dessa börser har ett stort antal noterade företag vilket gör urvalet mer slumpmässigt och resultaten mer generaliserbara. Det vill säga alla företagen på börserna med de nyckeltal uppsatsen tenderar att undersöka, hade en lika stor chans att tas med i undersökningen.

Företagen är som följande

Stora Företag

- Ericsson
- Posten AB
- Sandvik
- SJ
- Vattenfall

Små Företag

- Ecovison
- Formpipe
- Officeprovider
- OPUS Prodox
- Stille

De siffror som kommer att användas från årsredovisningarna kommer endast att vara siffror gällande nyckeltalen soliditet och avkastning på eget kapital och dessa siffror kommer att presenteras i empirin. De resterande siffrorna i årsredovisningarna kommer inte att presenteras i bilagor då författarna anser dessa vara irrelevanta. Dock kommer Internet länkarna till de olika företagens årsredovisningar att redovisas i källförteckningen för vidare observationer.

2.1 Val av Metod

Undersökningen kommer att vara en kombination av kvalitativa och kvantitativa tekniker. Det vill säga undersökningen kommer att vara en kombinerad studie. Den kvalitativa undersökningen kommer att utnyttjas som en uppföljning av den kvantitativa undersökningen.⁸ Den kvantitativa delen, dvs. den statistik som kommer att analyseras kommer att följas upp med en kvalitativ intervju med en svensk revisor. Författarna anser att den kvalitativa uppföljningen kommer att ge en djupare förståelse och en bredare bild av de förändringar som tillkommit i redovisningen av immateriella tillgångar genom införandet av IFRS redovisnings rekommendationer och däribland IAS 38.

Den statistik som samlas in kommer att vara en *hypotesprövande statistik*. Hypotesprövande statistik används för att testa statistiska hypoteser. Men den kan även anses vara *deskriptiv*, vilket innebär en beskrivning av det insamlade materialet i siffror.⁹ Statistiken

⁸Johannessen, Tuft, Introduktion till samhällsvetenskaplig metod, 2003 s.77-78

⁹Patel, Runa & Davidson, Bo, Forskningsmetodikens grunder- att planera, genomföra och rapportera en undersökning, 1994, s.90

som undersökningen baseras på är deskriptiv på det sätt att den beskriver hur siffrorna såg ut innan införandet och efter införandet av IFRS. Men den är samtidigt hypotesprövande då den kommer att användas för att testa om införandet av IAS 38 har påverkat redovisningen av nyckeltal.

2.1.1 Kvantitativ data

I kvantitativa ansatser arbetar man med kvantitativa eller ”hårda” data. Data förekommer i form av operationaliserade indikatorer som mäts på ett sådant sätt att de lämpar sig för räkneoperationer. Flexibiliteten hos kvantitativa data är förhållandevis liten. Dataanalysen sker genom räkneoperationer efter datainsamlingen. Den kvantitativa ansatsen har en statistisk generaliserbarhet utöver den konkreta undersökningen.¹⁰

Uppsatsens kvantitativa data kommer att bygga på en analys av nyckeltal. Dessa siffror kommer att tas fram via de utvalda små och stora företagens årsredovisningar från både före och efter tillämpningen av IAS 38, dvs. statistik från åren 2004 och 2006. Fokus läggs då på att undersöka varför nyckeltalen ser ut såsom de gör och vilka siffror som har förändrats. De nyckeltal som kommer att granskas är soliditet och avkastning på eget kapital. Analysen av det kvantitativa materialet kommer att ske via ett konfidensintervall. Då uppsatsen till stor del bygger på siffror och statistik ifrån de olika företagens årsredovisningar kan uppsatsen i huvudsak ses som kvantitativ men med en kvalitativ uppföljning.

2.1.2 Kvalitativ data

I kvalitativa ansatser arbetar man med kvalitativa eller ”mjuka” data. Data föreligger ofta i form av kortare eller längre texter som måste bearbetas och tolkas och som inte lämpar sig för räkneoperationer. Den kvalitativa ansatsen har en stor flexibilitet. Dataanalysen sker i form av tolkningar löpande och integrerat med datainsamlingen. Den kvalitativa ansatsen har en överförbarhet utöver den konkreta undersökningen.¹¹ Den kvalitativa metoden ger författarna en roll som observatörer och tolkare.

Uppsatsens kvalitativa data kommer att bygga på en djupintervju som kommer att göras med en auktoriserad revisor i Stockholm.

¹⁰ Johannessen, Tufte , Introduktion till samhällsvetenskaplig metod, 2003 s.69-70

¹¹ Ibid s.69-70

2.2 Konfidensintervall

Ett konfidensintervall är ett spridningsintervall för många medelvärden. Ett spridningsintervall visar på hur enskilda mätvärden är utspridda från medelvärdet. Konfidensintervallet visar egentligen hur sannolikt det är att finna den bakomliggande populationens verkliga medelvärde inom ett visst intervall från medelvärdet i ett stickprov. Därav kan man konstatera att spridningsintervall beskriver enskilda mätvärden medan konfidensintervall beskriver medelvärden.¹²

2.2.1 Konfidensintervall vid Jämförelser

Meningen med statistiska undersökningar är ofta att göra jämförelser mellan olika grupper, där man vill uppskatta skillnaderna mellan grupperna. I detta fall innebär det en jämförelse i skillnaderna av nyckeltalen mellan de stora och små företag som valts ut för denna undersökning.

Minst 30 observationer krävs för att ett stickprov ska räknas som stort.

(formel stort stickprov)

$$(\bar{x}_1 - \bar{x}_2) \pm z \cdot \sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}$$

¹³ Körner, Svante & Wahlgren, Lars. Statistiska Metoder, upplaga 2, s. 111, 2005

n_1 och n_2 är stickprovsstorlekarna, \bar{x}_1 och \bar{x}_2 är stickprovens medelvärden, s_1 och s_2 är standardavvikelsen i de båda stickproven. Z- värdet bestäms med hjälp av tabell 2 så att man får den önskade konfidensgraden.¹⁴

Då denna uppsats endast avser tio observationer är undersökningen ett litet stickprov där stickproven är oberoende och variablerna är normalfördelade. Detta innebär ett konfidensintervall för skillnaden mellan medelvärdena.

¹² <http://www.infovoice.se/fou/bok/statmet/10000047.htm> 2007-05-07

¹³ Körner, Svante & Wahlgren, Lars. Statistiska Metoder, s. 111, 2005

¹⁴ Ibid s. 111

Vid ett litet stickprov använder man sig av t-värden som bygger på $n_1 + n_2 - 2$ frihetsgrader och bestäms med hjälp av tabell – 3 så att man får fram den önskade konfidensgraden.¹⁵

Formel för konfidensintervall vid litet stickprov

$$\left(\bar{x}_1 - \bar{x}_2 \right) \pm t \cdot S_p^2 \sqrt{\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}}$$

($n_1 + n_2 - 2$ frihetsgrader)

¹⁶ Körner, Svante & Wahlgren, Lars. Statistiska Metoder, upplaga 2, s. 112, 2005

n_1 och n_2 är stickprovsstorlekarna, \bar{x}_1 och \bar{x}_2 är stickprovens medelvärden, S_p^2 är standardavvikelsen i de båda stickproven.¹⁷

2.3 Intervju

Då målet med uppsatsen är att undersöka hur redovisningen av immateriella anläggningstillgångar har förändrats i stora och små företag i och med införandet av IAS 38 anser författarna att undersökningen utöver den kvantitativa delen bör kompletteras med en kvalitativ djupgående intervju med en auktoriserad revisor. Valet motiveras med att en revisor är den som har stor förståelse och insyn i företagens redovisning och förstår problemen med anpassningar till nya lagar och kan därför ge en klarare bild av och en förståelse för de resultat som kommer att uppnås av den kvantitativa undersökningen.

En intervju är en teknik för att samla in information som baseras på frågor. Med en intervju menar man oftast en personlig intervju där intervjuaren träffar en intervjuperson och genomför en intervju.¹⁸ Men intervjuer kan självklart utföras genom andra metoder t.ex.

¹⁵ Körner, Svante & Wahlgren, Lars. Statistiska Metoder, s. 112, 2005

¹⁶ Ibid s. 112

¹⁷ Ibid s. 112

¹⁸ Patel, Runa & Davidson, Bo, Forskningsmetodikens grunder- att planera genomföra och rapportera en undersökning, 1994, s.60

telefonintervjuer. Dessa är dock inte relevanta för denna undersökning då man i detta fall kommer att göra en djupgående personlig intervju.

När man utför en intervju är det viktigt att beakta i vilken grad ansvar lämnas över till intervjuaren när det gäller frågornas utformning. Detta kallas för grad av *standardisering*. I vilken utsträckning frågorna är fria för intervjupersonen att tolka beroende på sin egen inställning eller tidigare erfarenheter, detta kallas för grad av *strukturering*.¹⁹

Under utförandet av en intervju är det viktigt att tänka på att motivationen påverkas av den relation som uppstår mellan den intervjuade och intervjuaren, därför är det viktigt att visa ett genuint intresse.²⁰ Det vill säga man talar inte bara med ord utan även med gester och ansiktsmimik. Det är även viktigt att begrunda frågornas ordning och formulering samt säkerställa att man har täckt det preciserade problemet i enkäten, har alla delområden och variabler blivit behandlade, kommer alla frågor att behövas?²¹ Fungerar frågorna för den avsedda individen?

Intervjun för denna undersökning kommer att göras efter att resultatet av den kvantitativa undersökningen har samlats in, redovisats och analyserats. Utifrån det kvantitativa resultatet kommer frågor att ställas till en revisor om vad denne tror och anser om resultatet och införandet av IAS 38.

2.4 Motiv för val av Metod

2.4.1 Kombinerad Metod

Den kvantitativa och kvalitativa metoden har inte alltid kombinerats genom tiderna. Den kvantitativa metoden har varit den dominanta och de båda skolorna har oftast gjort markanta avstånd från varandra. Under 1900 talet var samhällsvetenskapen dominerad av kvantitativa undersökningar, speciellt surveyundersökningar. Det är inte svårt att förstå att den kvantitativa metoden föredrogs då den var associerad med den dominanta positivistiska informerade statsvetenskapen. Samtidigt, kunde man se att de som utförde och bekostade forskningar och undersökningar under tiden var statliga organ som ansåg att den kvantitativa metoden var mer legitim då den tycktes vara vetenskaplig. Kvantitativa undersökningar bidrog med ”hårda”,

¹⁹ Patel, Runa & Davidson, Bo, Forskningsmetodikens grunder- att planera genomföra och rapportera en undersökning, 1994, s.61

²⁰ Ibid s.63

²¹ Ibid s.68

”objektiva”, ”statistiskt signifikanta” resultat till skillnad från ”mjuka”, ”subjektiva” resultat av de kvalitativa undersökningsmetoderna.²²

Men intresset av att kombinera dessa metoder började redan på 1950 talet och växte sig alltmer starkare med tiden då man menade att båda metoderna hade en avgörande roll i utökandet av vår förståelse för de undersökta ämnena.²³

Det finns huvudsakligen två orsaker till att kombinera de kvantitativa och kvalitativa metoderna:

- *”För det första, att enbart användandet av en metod inte tillåter forskaren att utforska alla aspekter av undersökningsfrågan”.*²⁴
- *”För det andra argumenterar många forskare för att en kombinerad metod ökar undersökningens validitet, eftersom att använda en varietet av olika metoder innebär att den ena metoden fungerar som en kontroll av den andra”.*²⁵

Trots den komparativa metodens fördelar har den även vissa nackdelar. Här uppstår frågan om ontologiska och epistemologiska skillnader. Hur viktiga är dessa skillnader och hur påverkar dessa metodologin?

- *”För det första ignorerar många forskare ontologiska och epistemologiska sakfrågor och deras relation till metodologin och fokuserar enbart på den empiriska forskningsfråga de är intresserade av”.*²⁶

Det är viktigt och avgörande att veta om man tillhör den ontologiska eller den epistemologiska skolan i samhällsvetenskapliga undersökningar och alla forskare bör vara medvetna om sin position.

- *”För det andra finns det de som identifierar skillnaderna mellan dessa två men väljer att avdramatisera dem. Här är tanken att både positivisten och icke-positivisten kan använda både den kvalitativa och den kvantitativa metoden inom samma undersökningsproblem i vilken kombination som helst utan att särbehandla den ena eller den andra”.*²⁷

²² Marsh, David & Stoker Gary, *Theory and Methods in Political Science*, 2002 s.235-236

²³ Marsh, David & Stoker Gary, *Theory and Methods in Political Science*, 2002 s.236

²⁴ Marsh, David & Stoker Gary, *Theory and Methods in Political Science*, 2002 s.237

²⁵ Ibid s.237

²⁶ Ibid s.240

²⁷ Ibid s.240

- *”Ett tredje argument är att ontologiska och epistemologiska positioner fungerar som ett ”hudlager” och att det finns ett klart samband mellan dessa två och metodologin. Både den ontologiska och den epistemologiska positionen påverkar alla aspekter av undersökningsprocessen”.*²⁸
- *”Ett fjärde problem uppstår om de båda olika metoderna, dvs. den kvalitativa och den kvantitativa delen av undersökningen skulle generera två olika svar”.*²⁹

Valet att kombinera den kvantitativa och kvalitativa metoden beror till stor del på att få en bredare syn på hur implementeringen av de nya IFRS lagarna och däribland tillämpningen av IAS 38, har påverkat redovisningen av nyckeltal eller inte. Den uppföljande intervjun anses då vara en källa till en mer beskrivande bild av hur företagen har påverkats och varför de har påverkats. Kombinationen av det kvalitativa och kvantitativa utgör då kontroller av varandra och fördjupar förståelsen för resultaten.

2.5 Alternativa Metoder

En alternativ metod för undersökningen är att dela ut enkäter till de olika företagen. Dock skulle detta medföra svårigheter i bedömandet av vem man bör vända sig till eftersom det då bör vara anställda som har kännedom om nyckeltalen och hur de såg ut innan och hur de ser ut nu efter revideringen. Dessutom skulle den individuella aspekten spela roll då varje individ utgår ifrån sina egna erfarenheter av implementeringen av de nya lagarna, vilket leder till en mer nyanserad bild av förändringarna. Djup av ämnet skulle även utgå här då enkäter tenderar att inte vara alltför komplicerade och utvecklade.

En annan metod skulle vara att enbart behandla kvantitativ data och statistik men då för ett mycket större urval av företag för att sedan kunna göra en generalisering. Metoden skulle dock vara relevant om urvalet var bredare och fler nyckeltal användes.

²⁸Marsh, David & Stoker Gary, *Theory and Methods in Political Science*, 2002 s.241

²⁹ Ibid s.242

2.7 Reliabilitet och Validitet

Validiteten handlar om att veta vad man undersöker och reliabilitet handlar om resultatets konsistens och hur tillförlitlig data är. Validitet och reliabilitet har ett visst förhållande till varandra vilket innebär att man inte enbart kan fokusera på det ena och utelämna det andra. Det finns tre tumregler:³⁰

- *”Hög reliabilitet är ingen garanti för hög validitet.”*
- *”Låg reliabilitet ger låg validitet.”*
- *”Fullständig reliabilitet är en förutsättning för fullständig validitet.”*

2.7.1 Reliabilitet

Reliabilitet innebär hur tillförlitlig data är. Den behandlar undersökningens data, vilka data som har använts, insamlingsätten och hur datan har analyserats. Det finns två olika sätt att fastställa datans reliabilitet. Det ena sättet är att man upprepar samma undersökning vid olika tidpunkter. Om resultatet skulle bli detsamma innebär det att man har en hög reliabilitet. Detta kallas ”test-retest-reliabilitet”.³¹ Det andra sättet är att flera forskare undersöker samma fenomen. Om alla kommer fram till samma resultat har man därmed också en hög reliabilitet. Detta kallas ”inter-rater-reliabilitet”.³² I detta fall bör tilläggas att de resultat som kommer att nås och de slutsatser som dras anses inte ha för hög reliabilitet då forskning inom området i framtiden kan leda till olika resultat då statistiken som finns tillgängliga på företagets hemsidor och årsredovisningar kan komma att ändras med tiden på grund av övergången till de nya redovisningsprinciperna.

2.7.2 Validitet

Validitet innebär datans relevans. Det behandlar hur väl data representerar ett fenomen. Validiteten för denna uppsats kan sägas vara god då författarna anser att den statistik som samlats in från de olika årsredovisningarna anses vara tillförlitliga och att man med hjälp utav denna verkligen undersöker syftet. Validiteten är bland annat uppdelad i tre olika former och dessa är begreppsvaliditet, internvaliditet och yttre validitet.

³⁰ Patel Runa & Davidson Bo, *Forskningsmetodikens grunder - att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 1994. s.85

³¹ Johannessen, Tufte, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, 2003 s.28-29.

³² *Ibid.* s.28-29.

2.7.2.1 Begreppsvaliditet

Begreppsvaliditet behandlar relationen mellan det generella fenomenet som ska undersökas och konkreta data. Denna form av validitet är ett typiskt mätningsfenomen.³³ Här kommer uppsatsens kvantitativa del räknas som det generella fenomenet som ska ställas mot den kvalitativa delen som är intervjun med en revisor. Den kvalitativa delen får stå som konkret data då intervjun kommer att ge fakta från erfarenheter och kunskaper inom området.

2.7.2.2 Intern validitet

Den interna validiteten är situationsbunden. Den interna validiteten undersöker om de slutsatser man drar i en situation är tillförlitliga eller inte.³⁴ Författarna anser att de slutsatser som har dragits är tillförlitliga för just denna undersökning och period. Men dock inte i framtiden då de siffror som användes i uppsatsen kan komma att ändras i framtiden på grund av att införandet av IFRS ännu är relativt nytt och anpassningsprocesserna till de nya rekommendationerna pågår fortfarande.

2.7.2.3 Extern validitet

Den externa validiteten handlar om huruvida de dragna slutsatserna går att generalisera även till andra situationer. När man gör en undersökning är det i princip alltid omöjligt att göra undersökningen på alla berörda individer. Man måste göra ett urval och avgränsningar. Detta skapar då problem för den externa validiteten. Är resultatet situationsbundet? Agerar försökspersonerna annorlunda för att de vet att de deltar i en undersökning? Eller är resultatet personbundet? Kommer samma resultat att uppnås med andra urval? När man gör ett urval är det viktigt att man får personer som är representativa för den grupp man vill dra slutsatser om. Det är då oftast omöjligt att plocka ut personer på ett sådant sätt att alla egenskaper är representerade därav väljer man oftast slumpvis vilka som ska delta i undersökningen. Ett slumpmässigt urval ger alla individer i den grupp man vill undersöka samma chans att komma med och då blir urvalet statistiskt representativt.³⁵

Urvalet till denna undersökning valdes slumpmässigt ifrån OMX börsen, därav anser författarna att alla företag listade på börsen hade en god chans att bli valda. Det ger en bekräftelse på att den externa validiteten är god. Dock är det svårt att säga om samma resultat

³³ Johannessen, Tufte, Introduktion till samhällsvetenskaplig metod, 2003 s.47-48

³⁴ <http://www.edu.kristianstad.se/soderport/so/vetenskap/beg.html> 2007-05-09

³⁵ <http://www.edu.kristianstad.se/soderport/so/vetenskap/beg.html> 2007-05-09

och slutsatser kommer att nås vid liknande undersökningar i framtiden på grund av att urvalet för denna undersökning är relativt avgränsat och detta minskar resultatets generaliserbarhet.

2.7.3 Generaliserbarhet

En fråga som ofta ställs är om resultaten är generaliserbara, vilket innebär att om forskningen skulle utföras av fler forskare och skulle de få samma resultat kan man säga att forskningen är generaliserbar. Det är studiens giltighet som man vill bekräfta. När det gäller kvantitativa forskningsmetoder är resultaten till högre grad mer generaliserbara då materialet som används oftast är kvantitativa data till skillnad från kvalitativa forskningsmetoder eftersom analys och resultat av intervjuer oftast beror på vad forskaren har för uppfattningar och information. Analysen av en intervju är oftast en tolkningsfråga, dvs. hur intervjuaren tolkar informationen och därför är oftast resultatet från kvalitativa forskningar mindre generaliserbara.

2.8. Källkritik

Det finns många olika sätt för att samla in information som behövs för en undersökning t.ex. som tidigare nämnts intervjuer. Utöver detta har undersökningen baserats på statistisk data angående de olika företagens nyckeltal.

Det är av vikt att kritiskt granska det insamlade materialet för uppsatsen då man måste ha i åtanke när och var informationen tillkommit, varför den tillkommit, vilket syfte informationen har, under vilka omständigheter den tillkommit, vem som har publicerat informationen och vilken relation informationen har till undersökningsurvalet/problemet.³⁶ Materialet som har använts i undersökningen består av sekundära källor.

Den uppfattning som den kvantitativa metoden ger kan vara missvisande. Det kan vara siffror som ändrats men som inte beror på förändringen, utan kanske andra faktorer som uppsatsen inte undersöker. Förutom detta är siffrorna och statistiken som används de siffror som finns tillgängliga för allmänheten, dvs. de siffror och statistik som finns tillgängliga i årsredovisningar och delårsrapporter på respektive företags hemsidor. Informationen finns publicerad för att redogöra och redovisa hur företaget ligger till ekonomiskt och vinstmässigt mm. Därför bör man ha i minne när man tar del av informationen att varje företag kommer att redovisa sin ekonomiska och finansiella information på ett sådant sätt så att företaget framställs så positivt som möjligt. Detta kan

³⁶ Patel Runa & Davidson Bo, *Forskningsmetodikens grunder - att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 1994. s.55

innebära en viss förvrängning av siffrorna. Vidare innebär det att författarna inte kommer att ifrågasätta siffrorna som används då syftet inte är att undersöka huruvida företagen redovisar på ett korrekt sätt. Författarna har dessutom i åtanke att företagen kan uppleva svårigheter i att redovisa till de olika rekommendationerna.

Även den kvalitativa metoden kan kännas lite knapp då enbart en intervju ska utföras. Dessutom är kvalitativa data oftast tolkningsfrågor och då kan författarnas inställning och kunskap inom ämnet påverka resultaten av intervjun vilket leder till att generaliserbarheten sjunker.

3. Teori

Detta kapitel diskuterar den teori som är relevant för undersökningen, dvs., teori kopplad till immateriella tillgångar, IAS 38 och IFRS samt nyckeltal.

Då IFRS ännu kan ses som en relativt ny lag finns det inte mycket utvecklade teorier alls att koppla denna undersökning till, därför kommer uppsatsen inte att vara teoribunden.

Teoridelen kommer däremot att utgå ifrån att beskriva uppsatsens två nyckeltal, soliditet och avkastning på eget kapital, samt en utformning av finansiella rapporter och beskrivning av IAS 38.

En teori ska utgöra en sammanhängande helhet med vilken vi kan förklara en så stor mängd av existerande data, information som möjligt.³⁷

”En teori är ett system av inbördes relaterade begrepp som tillsammans ger en bild av en företeelse. Den uttalar sig om hur begreppen är relaterade till varandra så att det går att förklara och förutsäga företeelsen eller förstå innebörden av den.”³⁸

Undersökningen kommer att bygga på och utgå ifrån den information som finns tillgänglig i tex. statliga utredningar i IFRS och IASB regelverk samt vad svensk redovisningspraxis har för rekommendationer och annan information om införandet av IFRS och IAS 38. Den ”teori” och information som kommer att presenteras kommer att bestå av fakta och information om IFRS och IAS 38 och bestämmelserna kring dessa. Vidare kommer information om nyckeltalen och beräkning av konfidensintervall att presenteras. Denna undersökning kommer inte att vara teoribaserad.

3.1 Referensram

År 2005 infördes de internationella redovisningsstandarderna IFRS *International Financial Reporting Standards* och IAS *International Accounting Standards* inom EU. Företagen är nu tvungna att följa dessa redovisningsprinciper för upprättandet av sina respektive redovisningar. Införandet av dessa redovisningsstandarder ska medföra en ökad internationell harmonisering och underlätta jämförbarheten mellan olika företag.³⁹

³⁷ Patel, Runa & Davidson, Bo, *Forskningsmetodikens grunder - att planera genomföra och rapportera en undersökning*, 1994, s.19

³⁸ Ibid s.20

³⁹ Internationell Redovisnings Standard i Sverige IFRS/IAS 2005, s.3

3.1.1 Internationell Redovisning - historisk utveckling

Innan IFRS tillämpades redovisade man i Sverige, sedan januari 2001, enligt Redovisningsrådets Rekommendationer. Immateriella tillgångar som nu redovisas enligt IAS 38 gick förut enligt RR 15, där sades bl.a.

- *”Immateriella tillgångar är identifierbara, ickemonetära och saknar fysisk substans.”*
- *”Företaget ska ha kontroll över tillgången; den förväntas ge företaget ekonomiska fördelar i framtiden, vilka ska tillfalla företaget.”*
- *”Anskaffningsvärdet ska kunna beräknas på ett tillförlitligt sätt.”*
- *”Både externt förvärvade och internt upparbetade tillgångar, som uppfyller ovanstående kriterier, ska redovisas i balansräkningen. Vissa internt upparbetade tillgångar får inte redovisas som tillgång, bl.a. goodwill, varumärken, kundlistor m.m.”⁴⁰*

Med detta uppstod flera svåra gränsdragningsproblem såsom:

- *”Ska en utgift redovisas som en kostnad eller som en tillgång?”*
- *”Vad är avgörande för att svara på den frågan?”*
- *”Hur ska immateriella tillgångar värderas?”*
- *”Hur bestäms nyttjandeperioden?”*
- *”Hur beräknas ett eventuellt nedskrivningsbehov?”*
- *”Hur gör bolagen i praktiken?”⁴¹*

Syftet med den nya förordningen var att tillämpa internationella redovisningsstandarder i gemenskapen för att noterade företags finansiella information kan harmoniseras. Genom detta vill man kunna garantera en hög grad av insyn i redovisningarna och att dessa redovisningar ska kunna jämföras så att man därigenom garanterar att gemenskapens kapitalmarknad och den inre marknaden kan fungera funktionellt.⁴²

⁴⁰ SWE GAAP – svensk redovisningspraxis, Johansson, Göran, 2005, s.103

⁴¹ Ibid s.104

⁴² Internationell Redovisnings Standard i Sverige IFRS/IAS 2005, s.29

3.1.2 IFRS 1, Utformningen av finansiella rapporter

Detta handlar om första gången IFRS tillämpas. Syftet med standarden är att ange grunden för hur generella finansiella rapporter ska utformas för att säkerställa jämförbarhet både med företagens egna finansiella rapporter för tidigare perioder och med andra företags finansiella rapporter. För att uppnå detta mål innehåller denna standard övergripande krav avseende de finansiella rapporternas utformning, riktlinjer för struktur och minimikrav på innehållet i dem. Redovisning av, värdering av och upplysning om specifika transaktioner och andra händelser behandlas i andra standarder och tolkningar.⁴³

3.1.3 IAS 38 Immateriella Anläggningstillgångar

IAS 38 behandlar redovisningen av immateriella anläggningstillgångar. Syftet med denna standard är att fastställa hur immateriella tillgångar som inte bestämt omfattas av andra standarder behandlas i redovisningen. I denna standard krävs att en immateriell tillgång redovisas i balansräkningen endast om angivna kriterier är uppfyllda. Standarden anger också hur redovisade värden beräknas, och den kräver vissa upplysningar om immateriella tillgångar.⁴⁴

Immateriella anläggningstillgångar är de tillgångar som har ett beständig värde för företaget men saknar fysisk substans dvs. att det inte går att ta på dem. ”En materiell tillgång är en identifierbar, icke- monetär tillgång som företaget har kontroll över, och som förväntas ge företaget ekonomiska fördelar i framtiden.”⁴⁵

Immateriella anläggningstillgångar innefattar exempelvis:

- Goodwill
- Utgifter för forskning och utveckling
- Utgifter för koncessioner; patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter
- Utgifter för hyresrätter och särskilda rättigheter till fast egendom
- Utgifter för mönsterskydd, förlagsrätter mm.⁴⁶

En tillgång uppfyller kriteriet på identifierbarhet i definition av en immateriell tillgång när den;

⁴³ Internationell Redovisnings Standard i Sverige IFRS/IAS 2005, s.137

⁴⁴ Ibid s.553

⁴⁵ <http://www.esv.se/download/18.381a53100506cbef980002121/2002-3.pdf> 2007-03-05 (s. 9)

- a) ”är avskiljbar, det vill säga det går att avskilja eller dela av den från företaget och säljas, överlåtas, licensieras, hyra ut eller byta den, antingen enskilt eller tillsammans med hänförligt avtal, hänförlig tillgång eller hänförlig skuld eller
- b) uppkommer ur avtalsenliga eller andra juridiska rättigheter, oavsett om dessa rättigheter är överlåtbara eller avskiljbara från företaget eller från andra rättigheter och pliktelse⁴⁷”

Immateriella anläggningstillgångar får redovisas som tillgångar bara om de har ett väsentligt värde för rörelsen under kommande år. Det kan bland annat vara värdet av utgifter för utveckling, koncessioner, patent, licenser och liknande rättigheter. Om utgiften inte kan förutses ge intäkter eller kostnadsminskningar under kommande räkenskapsår får den inte tas upp som en tillgång, utan ska kostnadsföras direkt. Exempelvis ska utgifter för forskning inte tas upp som immateriella anläggningstillgångar.⁴⁸

3.1.4 Nyckeltal

Nyckeltal definition/uträkning:

Nyckeltal är ett mått eller värde som ger information för att underlätta jämförande analyser. Nyckeltal används för att uppmärksamma och driva något väsentligt i en verksamhet. Som själva ordet säger är nyckeltalen ofta försök till att förenkla/konkretisera i grunden komplicerade förhållanden, ofta sådana som är särskilt betydelsefulla för en verksamhets förmåga att fungera. Regeringen och riksdagen kan använda nyckeltalen för sin uppföljning av statsförvaltningen. Myndigheter använder nyckeltalen i både sin interna och externa rapportering.⁴⁹

Nyckeltal kan vara av olika karaktär, till exempel lärande, kontrollerande, mobiliserande eller belönande. De kan vara inriktade på en rad områden till exempel interna processer, finansiering, prestationer, kvalitet och personal. Exempel på nyckeltal är styckkostnad, likviditet, handläggningstid och personalomsättning. Ofta vill man följa en verksamhet över tid varför samma nyckeltal tas fram över en längre tidsperiod.⁵⁰

⁴⁶ Internationell Redovisnings Standard i Sverige IFRS/IAS 2006, s.526

⁴⁷ Ekonomisk uppslagsbok, Carlsson P & Nygren A. 2004 s. 135

⁴⁸ Ibid s. 135

⁴⁹ <http://www.esv.se/amnesomraden/verksamhetsstyrning/nyckeltal.4.1faf3f4fcea3ced188000265.html> 2007-03-05

⁵⁰ <http://www.esv.se/amnesomraden/verksamhetsstyrning/nyckeltal.4.1faf3f4fcea3ced188000265.html> 2007-03-05

De nyckeltal som kommer att tillämpas i denna undersökning är:

- *Soliditet*
- *Avkastning på eget kapital*

3.1.4.1 Soliditet

Soliditet handlar om företagets långsiktiga betalningsförmåga, hur sårbart företaget är. Soliditet är uttryckt för hur stor del av företagets totala kapital som är eget och inte lånade pengar. Nyckeltalet mäter företagets finansiella styrka och visar därmed hur sårbart företaget är. Företagets egna kapital är företagets totala tillgångar minus skulderna.

Att företaget har en hög soliditet gör det alltid lättare att få olika typer av lån. För tjänsteföretag är det oftast lättare att uppnå en hög soliditet eftersom de inte behöver investera i stora tillverkningslokaler, maskiner, lager mm vilket tillverkande företag måste göra.

Om ett företags soliditet är 40 % så är deras skuldsättningsgrad 60 % vilket är ett annat nyckeltal som brukar användas. Att ha en skuldsättningsgrad på 60 % innebär att företaget är belånat till 60 % av sitt totala kapital.

*Soliditet i %: Eget kapital/Summa tillgångar *100 = xx %⁵¹*

3.1.4.2 Avkastning på eget kapital

Hur stor tillväxten är på det egna kapitalet (ägarnas kapital). Hur mycket pengar företaget tjänar i förhållande till det kapital som används. Visar på hur lönsamt företaget är.

*Avkastningsgrad i %: Resultat efter skatt/ Eget kapital * 100 = xx %⁵²*

3.2 Definition företag

Företagen definieras i enhet med vilka börser de valdes ifrån. De små företagen definieras som de företag som valdes ifrån småbörserna *FirstNorth* och *Aktietorget* emedan de stora företagen är de som valdes ifrån *omxgroup* och vissa egna fria sökningar på Internet.

⁵¹ http://www.expowera.se/mentor/ekonomi/ekonomistyrning_nyckeltal.htm 2007-03-05

⁵² http://www.expowera.se/mentor/ekonomi/ekonomistyrning_nyckeltal.htm 2007-03-05

4. Egen Undersökning

I detta kapitel presenteras tabeller med den statistik och siffror som tagits fram samt de uppnådda resultaten och en analys av dessa.

4.1 Undersökningsfrågor

Undersökningens syfte är att ta reda på om hur införandet av IAS 38 påverkat företagens redovisning av immateriella tillgångar samt om det finns någon skillnad vad gäller mindre eller större företag. Undersökningen har baserats på en kombinerad metod där forskarna använder sig av en både kvantitativ och kvalitativ metod. Dock kommer det material som har samlats in att bearbetas i två steg. Det kvantitativa materialet, dvs. statistiken kommer att redovisas i olika diagram där forskarna kommer att illustrera hur siffrorna för de båda nyckeltalen, soliditet och avkastning på eget kapital, såg ut 2004 och 2006. Dessutom kommer ytterligare diagram att illustrera skillnader som har uppstått mellan siffrorna under åren. Vidare kommer konfidensintervallen att räknas ut för de båda nyckeltalen där de stora och små företagen kommer att jämföras nyckeltal för nyckeltal.

Det kvalitativa materialet, intervjun, kommer att bearbetas kvalitativt dvs. i en löpande diskussion. En kvalitativ bearbetning innebär oftast att man arbetar med ett textmaterial, i detta fall en intervju. Textmaterialet är då oftast ganska omfattande detta gör att kvalitativa metoder oftast är tids och arbetskrävande. Det är därför också praktiskt att göra löpande analyser när det kommer till kvalitativa data. Fördelen med detta är att man direkt efter intervjun kan få idéer om hur man ska gå vidare i arbetet. Man kan då upptäcka om man förbisett någonting i intervjun eller om intervjupersonen har missuppfattat någon fråga.⁵³ Med denna information i åtanke har författarna valt att göra en löpande diskussion då informationen dessutom kommer att vara färsk i minnet.

⁵³ Patel Runa & Davidson Bo, *Forskningsmetodikens grunder - att planera, genomföra och rapportera en undersökning*, 1994. s.100-101

4.2 Resultatredovisning

Nyckeltalen för år 2004 och 2006

Tabell 1

	2004	2004	2006	2006
<i>Företag/Stora</i>	Avkastning på Eget Kapital %	Soliditet %	Avkastning på Eget Kapital %	Soliditet %
Sandvik ⁵⁴	20.2	45	31.8	41
Vattenfall ⁵⁵	22.4	27.8	19.1	33.3
Posten AB ⁵⁶	42	25	19	33
SJ ⁵⁷	12.1	23.7	11.5	33.2
Ericsson ⁵⁸	24.2	43.8	23.7	56.2
<i>Företag/Små</i>				
FormPipe ⁵⁹	1.8	43.9	17.5	44.4
Ecovision ⁶⁰	15.8	60.8	1.8	22.4
Officeprovider ⁶¹	56.3	11.0	-10.8	52.6
OPUS Prodox ⁶²	11.9	9	10.2	67
Stille ⁶³	-203	15	-350	8

I tabellen ovan illustreras de siffror om nyckeltalen soliditet och avkastning på eget kapital som fanns tillgängliga på de olika företagens årsredovisningar. I de första två kolumnerna presenteras siffrorna för de båda nyckeltalen för år 2004, året innan IFRS redovisningsrekommendationer om immateriella anläggningstillgångar infördes i EU. I de sista två kolumnerna presenteras siffrorna för nyckeltalen för år 2006, året efter att IFRS redovisningsrekommendationer infördes.

För att kunna beräkna konfidensintervallet har man till att börja med beräknat förändringen i nyckeltalen från år 2004 till 2006. Dessa siffror beräknas för att analysera förändringen sedan införandet av IAS 38 mellan stora och små företag. Siffrorna är som följande, (tabell 2).

⁵⁴ http://www3.sandvik.com/pdf/annualreports/sandvik2004_swe_web.pdf,

⁵⁵ http://www.vattenfall.se/www/vf_se/vf_se/Gemeinsame_Inhalte/DOCUMENT/196015vatt/595220finan/5953342004x.pdf,

⁵⁶ <http://hugin.info/134112/R/1112206/202201.pdf>

⁵⁷ <http://www.sj.se/sj/jsp/polopoly.jsp?d=722&a=18881&l=sv#>,

⁵⁸ http://www.ericsson.com/se/investerare/finansiella_rapporter/arsred_sammandrag_05/finans_nyckeltal.shtml

⁵⁹ http://www.formpipe.se/company/nyheter/ar_2004_low.pdf,

http://www.formpipe.se/company/nyheter/ar_2006_screen.pdf,

⁶⁰ <http://www.ecovision.se/ekrappporter/Redov2004.pdf>

⁶¹ http://www.officeprovider.se/OP_prospekt.pdf,

⁶² http://www.opus.se/investor_relations/arsredovisning_2006.pdf

⁶³ http://www.stille.se/page/info/get_file.asp?id=7770

Förändringen av nyckeltalen från år 2004 till 2006.

Tabell 2

Företag/Stora	Soliditet	Förändring i Soliditet	Avkastning på Eget Kapital	Förändring i Avkastning på Eget Kapital
Sandvik	41-45 =	-4	31.8-20.2 =	11.6
Vattenfall	33.3-27.8 =	5.5	19.1-22.4 =	- 3.3
Posten AB	33-25 =	8	19-42 =	-23
SJ	33.2-23.7 =	9.5	11.5-12.1 =	-0.6
Ericsson	56.2-43.8 =	12.4	23.7-24.2 =	-0.5
Företag/Små				
FormPipe	44.4-43.9 =	0.5	17.5-1.8 =	15.7
Ecovision	22.4-60.8 =	-38.4	1.8-15.8 =	-14
Officeprovider	52.6-11 =	41.6	-10.8-56.3 =	-67.1
OPUS Prodox	67-9 =	58	10.2-11.9 =	-1.7
Stille	8-15 =	-7	-350-(-203) =	-147

Denna tabell visar en uträkning av de stora och de små företagens soliditet från 2006 subtraherat med soliditeten från 2004 för att få fram förändringen från 2004 till 2006. Detsamma gäller här för nyckeltalet avkastning på eget kapital där man subtraherar siffrorna från 2004 med siffrorna 2006.

4.2.1 Beräkning av Konfidensintervall

Soliditet

Soliditeten kommer att beräknas enligt följande två formler. Med hjälp av den första formeln beräknar man konfidensintervallet. Men som man kan se behöver man räkna ut standardavvikelsen (s) för att kunna tillämpa formeln därför finns den andra formeln för beräkningen av standardavvikelsen. Men för att beräkna ett konfidensintervall behöver forskaren även formulera två hypoteser. En nollhypotes (H_0) som innebär att en skillnad inte existerar mellan de variabler man undersöker, och en mothypotes (H_1) som innebär att man kan se att en skillnad existerar mellan de undersökta variablerna.

H₀: Det finns ingen signifikant skillnad mellan stora och små företags förändringar i nyckeltalet soliditet.

H₁: Det finns en signifikant skillnad mellan stora och små företags förändringar i nyckeltalet soliditet.

$$\text{Frihetsgraden (fg)} = 10 - 2 = 8$$

$$\alpha = 5\% \Rightarrow 2.5\%$$

$$\text{Kritisk Gräns} = 2.31$$

$$S_p^2 = \frac{(5-1) * 6.3^2 + (5-1) * 38.8^2}{5 + 5 - 2} = 772.6$$

Standardavvikelsen för soliditeten uppgick till 772.6, vilket nu ska sättas in i konfidensintervallet för soliditeten.

$$6.28 - 10.94 \pm 2.31 * \sqrt{772.6 * (1/5 + 1/5)}$$

$$= -4.66 \pm 2.31 * 17.58$$

$$= \mathbf{-4.66 \pm 40.61}$$

$$-4.66 - 40.61 = \mathbf{-45.27}$$

$$-4.66 + 40.61 = \mathbf{35.95}$$

Konfidensintervall:

$$\mathbf{-45.27} \longleftarrow (\bar{x}_1 - \bar{x}_2) \longrightarrow \mathbf{35.95}$$

Som uträkningarna visar ligger konfidensintervallet för soliditet mellan -45.27 och 35.95 för de stora och små företagen. Det betyder att det finns en stor skillnad i redovisningen av nyckeltalet soliditet från år 2004 och 2006 i företagen och mellan företagen.

Avkastning på eget kapital

H₀: Det finns ingen signifikant skillnad mellan stora och små företags förändringar i nyckeltalet avkastning på eget kapital.

H₁: Det finns en signifikant skillnad mellan stora och små företags förändringar i nyckeltalet avkastning på eget kapital.

$$\text{Frihetsgraden (fg)} = 10 - 2 = 8$$

$$\alpha = 5\% \Rightarrow 2.5\%$$

$$\text{Kritisk Gräns} = 2.31$$

$$S_p^2 = \frac{(5-1) * 12.5^2 + (5-1) * 66.5^2}{5 + 5 - 2} = \mathbf{2289.25}$$

Standardavvikelsen för avkastningen på eget kapital uppgick till 2289.25 vilket nu ska sättas in i konfidensintervallet för avkastning på eget kapital.

$$-3.16 - (-42.14) \pm 2.31 * \sqrt{2289.25 * (1/5 + 1/5)}$$

$$= 38.98 \pm 2.31 * 30.26$$

$$= \mathbf{38.98 \pm 69.9}$$

$$38.98 - 69.9 = \mathbf{-30.92}$$

$$38.98 + 69.9 = \mathbf{108.88}$$

Konfidensintervall:

$$\mathbf{-30.92} \longleftarrow (\bar{x}_1 - \bar{x}_2) \longrightarrow \mathbf{108.88}$$

Som uträkningarna visar ligger konfidensintervallet för avkastning på eget kapital mellan - 30.92 och 108.88 för de stora och små företagen. Det betyder att det finns en stor skillnad i redovisningen av nyckeltalet avkastning på eget kapital från år 2004 och 2006 i företagen och mellan företagen.

4.3 Analys, resultat och tolkning

Konfidensintervallet tyder på att det finns en signifikant skillnad mellan stora och små företags förändringar i redovisningen av nyckeltalet soliditet. Därav kommer H_0 att förkastas och H_1 att accepteras.

Även när det gäller förändringen i redovisningen av nyckeltalet avkastning på eget kapital så tyder konfidensintervallet på att det finns en signifikant skillnad mellan stora och små företag, också här kommer H_0 att förkastas och H_1 att accepteras.

4.3.1 Soliditet

Då Soliditeten visar på företagets långsiktiga betalningsförmåga och hur stor del av företagets totala kapital som är eget och alltså inte lånade pengar, så kan man utifrån *tabell 2* se att denna betalningsförmåga vad gäller stora företag har blivit starkare sedan IAS 38. Majoriteten av de stora företagen har haft en ökande soliditet från år 2004 till 2006. Man kan därmed dra slutsatsen att IAS 38 haft en positiv inverkan på de stora företagen på Stockholmsbörsen.

I och med den ökade soliditeten får stora företag det lättare att få olika typer av lån.

Vad gäller små företag kan man inte på samma sätt som med stora företag se en klar skillnad vad gäller ökande av soliditet. Vissa företag har fått ökad soliditet, med betydande siffror och andra har fått en sjunkande soliditet. Man kan alltså inte utifrån dessa siffror dra en generell slutsats för om IAS 38 har haft en positiv eller negativ inverkan på de små företagen. Vissa företag har kunnat anpassa sig till förändringen och har påverkats betydligt positivt och andra har tydligen inte klarat av denna förändring och blivit påverkade negativt och fått en svagare soliditet som försämrar dessa företags långsiktiga betalningsförmåga. Dessutom kan det bli svårare för dessa företag att få olika typer av lån.

4.3.2 Avkastning på Eget Kapital

Avkastningen på eget kapital visar på hur mycket pengar företaget tjänar i förhållande till det kapital som används, det visar hur lönsamt företaget är. Då konfidensintervallet visar på stora skillnader mellan stora och små företag kan man först och främst konstatera att det just finns stora skillnader mellan stora och små företags redovisning av nyckeltal då företagen väljer att bland annat behandla enbart viss statistik emedan andra siffror utelämnas. Men man kan även diskutera att införandet av IAS 38 har ökat skillnaderna i redovisningen av nyckeltal mellan stora och små företag.

Företagens lönsamhet är till stor del på samma nivå men då implementeringen av IAS 38 gjordes kan det innebära att siffrorna har förändrats då all statistik inte redovisas på samma sätt eller på samma ställe.

Sedan år 2004 till år 2006 då IAS 38 var infört kan man se att siffrorna i *tabell 2* för nyckeltalen har förändrats drastiskt. I de stora företagen har skillnaden däremot inte varit lika drastisk som i de små företagen. Avkastningen på Eget Kapital har minskat i såväl de stora som i de små företagen. Men de mindre företagen har påverkats mer negativt än de stora företagen av införandet av IAS 38.

4.4 Intervju

Intervjun är strukturerad i enlighet med de resultat som den kvantitativa undersökningen har lett fram till. I den kvantitativa undersökningen kom författarna fram till att det finns en markant skillnad mellan stora och små företags redovisning av nyckeltalen. Utifrån detta kommer intervjun främst att behandla frågor kring vad revisorn anser att dessa skillnader beror på.

4.5 Bortfall

Syftet var att den kvantitativa undersökningen skulle backas upp av en kvalitativ intervju. Men det blev ingen intervju då ingen utav de kontaktade revisorerna kunde ställa upp för en intervju. Detta kommer att diskuteras som ett *externt bortfall*⁶⁴ i undersökningen, dvs. man fick inte tag på en auktoriserad revisor som ville ställa upp för en intervju. Det kan tänkas finnas många orsaker till att ingen revisor ville ställa upp. De revisorer som författarna var i kontakt med menade oftast att de inte kunde besvara frågorna, trots att de var experter på området immateriella tillgångar, eftersom de ansåg att ett uttalande skulle vara fel. Då arbetet är en jämförelse mellan stora och små företag anser författarna att revisorerna inte ville göra en skillnad mellan dessa grupper för att undvika kritik och konflikter som kanske skulle kunna uppstå.

Författarna anser dock inte intervjufrågorna att vara ”utmanande” då frågorna enbart behandlade de uppnådda resultaten i forskningen. Intervjufrågorna var till för att belysa de uppnådda kvantitativa resultaten dvs. för att få en förståelse för varför man fick de resultat man hade och vad dessa resultat kunde bero på.

⁶⁴ Patel Runa & Davidson Bo, *Forskningsmetodikens grunder - att planera, genomföra och rapportera en undersökning*, 1994. s.110

Författarna anser dock att den kvantitativa delen i undersökningen ledde fram till klara resultat där det framgick att en skillnad i redovisningen av immateriella tillgångar mellan stora och små företag existerar.

4.6 Kritisk granskning av metoden

Eftersom intervjun uteblev går det ej att undersöka om underlaget för det är av god reliabilitet och validitet. Däremot anser författarna att detta drar ner hela undersökningens validitet samt reliabilitet. Detta för att reliabiliteten blir svårare att analysera utan ett kvalitativt underlag som egentligen skulle backat upp det kvantitativa. Validiteten anses fortfarande vara god ur det perspektiv att den statistik man tagit fram är tillförlitlig och att denna undersöker syftet. Däremot blir nu begreppsvaliditeten inte lika stark då det inte går att mäta relationen mellan det generella fenomenet och det konkreta (i detta fall intervjun).

Den interna validiteten anser författarna ännu vara tillförlitliga för just denna undersökning och period då detta tagits ur aktuella siffror. Däremot gör intervjuns uteblivenhet att vi inte kan dra ytterligare slutsatser om tillförlitligheten i undersökningen. Den externa validiteten blir även den påverkad då det utan den kvalitativa delen blir svårare att generalisera dragna slutsatser även till andra situationer.

De nyckeltal som användes i undersökningen kan anses vara för få de enbart var två. Dessutom kan det även anses att nyckeltal i sig är ganska intetsägande om förändringar i immateriella tillgångar. Man menar då på att det skulle vara mer relevant att undersöka andra variabler inom immateriella tillgångar såsom goodwill, utgifter för forskning och utveckling, utgifter för koncessioner; patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter, utgifter för hyresrätter och särskilda rättigheter till fast egendom och utgifter för mönsterskydd, förlagsrätter mm.

Det kan även konstateras att undersökningens generaliserbarhet är låg då urvalet företag var extremt begränsat eftersom man endast undersökt 10 företag. Förutom detta var antalet nyckeltal också begränsat. Men detta beror även på att författarna ville undersöka företag där man hade vissa nyckeltal gemensamt och detta var en utav orsakerna till att antalet nyckeltal var få. Dock anser författarna att själva metoden för undersökningen, det vill säga den kombinerade kvantitativa och kvalitativa delen är en bra metod då den ger undersökningen ett större djup och bredd i undersökningsproblemet.

5. Slutsatser

I slutsatsen besvaras huvudfrågan om huruvida införandet av IAS 38 påverkat stora och små företag i Stockholm, samt om det finns någon skillnad vad gäller mindre eller större företag utifrån de uppnådda resultaten.

Utifrån den egna uträkningen med konfidensintervall kom författarna fram till att både vad gäller soliditet och avkastning på eget kapital så finns det en markant skillnad mellan stora och små företag. Dock kan inte en generell slutsats dras av detta då antalet observationer var få. Men då urvalet var slumpmässigt finns det en god möjlighet till att ett konfidensintervall av tio andra små och stora företag skulle utge samma resultat.

6. Avslutande Diskussion

I detta kapitel redovisas författarnas egna reflektioner och tankar kring uppsatsfrågan. Dessutom presenteras kritik och rekommendationer om uppsatsen och framtida forskning.

6.1 Implikationer & Rekommendationer

Vi upplevde under undersökningens gång att det begränsade urvalet av företag och nyckeltal ledde till att generaliserbarheten för undersökningen var låg. Därför rekommenderar vi ett större urval av företag och fler nyckeltal än två. Samtidigt anser vi att undersökningen av andra immateriella tillgångar såsom goodwill även skulle vara intressant då detta belyser förändringarna i redovisningssystemet mer än nyckeltal.

Vi rekommenderar även att undersökningen bör göras om längre fram i tiden då förändringarna har hunnit sätta sig och företagen verkligen har tillämpat dessa rekommendationer fullt ut. Detta för att se konkreta skillnader mellan företag eftersom siffrorna från år 2006 är relativt ”nya” då rekommendationerna infördes 2005.

7. Litteraturreferenser

Här följer en förteckning över det material som har använts för uppsatsen. Först presenteras litteratur och tidskrifter som har använts. Därefter följer Internet källor och länkar till de olika företagens årsredovisningar. Till sist redovisas bilagorna

7.1 Referenslista

7.1.1 Böcker och Tidskrifter

- Johansson, Göran. *SWE GAAP – svensk redovisningspraxis*, 2005
- Johannessen, Tuft , *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, 2003
- Internationell Redovisnings Standard i Sverige IFRS/IAS 2005
- Internationell Redovisnings Standard i Sverige IFRS/IAS 2006
- Carlsson P & Nygren A., *Ekonomisk uppslagsbok*, 2004
- Körner, Svante & Wahlgren, Lars. *Statistiska Metoder*, upplaga 2, 2005
- Marsh, David & Stoker Gary, *Theory and Methods in Political Science*, 20 edition, 2002
- Patel, Runa & Davidson, Bo. *Forskningsmetodikens grunder - att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 2 upplagan 1994. s.55

7.1.2 Internet

- <http://www.handels.gu.se/epc/archive/00004695/>
2007-03-05 (13:40)
- <http://www.esv.se/download/18.381a53100506cbef980002121/2002-3.pdf>
2007-03-05 (12:13, s. 9)
- <http://www.esv.se/amnesomraden/verksamhetsstyrning/nyckeltal.4.1faf3f4fcea3ced188000265.html>,
2007-03-05 (12:05)
- http://www.expowera.se/mentor/ekonomi/ekonomistyrning_nyckeltal.htm
2007-03-05 (12:00)
- <http://www.edu.kristianstad.se/soderport/so/vetenskap/beg.html>
2007-05-09 (12.06)
- Deloitte, 2006, *Nya Internationella Regler för Redovisning av Företagsförvärv – en guide till IFRS 3*. http://news.deloitte.se/material/Guide_IFRS3.pdf
2007-05-19 (13:43)

7.1.3 Årsredovisningar

Stora företag:

- **Ericsson**
http://www.ericsson.com/se/investerare/finansiella_rapporter/arsred_sammandrag_05/finans_nyckeltal.shtml
2007-04-04 (11:55)
- **Sandvik**
http://www3.sandvik.com/pdf/annualreports/sandvik2004_swe_web.pdf,
2007-04-17 (11:40)
- **SJ**
<http://www.sj.se/sj/jsp/polopoly.jsp?d=722&a=18881&l=sv#>,
2007-04-17 (11:34)
- **Vattenfall**
http://www.vattenfall.se/www/vf_se/vf_se/Gemeinsame_Inhalte/DOCUMENT/196015vatt/595220finan/5953342004x.pdf,
2007-04-17 (12:05)
- **Posten AB**
<http://hugin.info/134112/R/1112206/202201.pdf>
2007-04-20 (12.14)

Små företag:

- **Aktietorget:**
<http://bors.affarsvarlden.se/list.aspx?list=SESHTORG&tabname=sharetab>
2007-04-04 (11:40)
- **First North :**
<http://www.omxgroup.com/firstnorth/marknaden/>,
2007-04-04 (11:30)
- **Ecovision**
<http://www.ecovision.se/ekrappporter/Redov2004.pdf>,
2007-04-17 (11:20)
- **Formpipe**
http://www.formpipe.se/company/nyheter/ar_2004_low.pdf
http://www.formpipe.se/company/nyheter/ar_2006_screen.pdf,
2007-04-17 (11:15)
- **Officeprovider Sweden:**
http://www.officeprovider.se/OP_prospekt.pdf,

2007-04-04 (11:46)

- **OPUS Prodox**

http://www.opus.se/investor_relations/arsredovisning_2006.pdf

2007-04-23 (14.16)

- **Stille**

http://www.stille.se/page/info/get_file.asp?id=7770

2007-04-23 (14.23)

8. Bilagor

8.1 Intervjuguide

- Har den nya lagen IAS 38 inneburit några betydande skillnader på företagens nyckeltal?
- Skulle dessa skillnader i sådana fall räknas som positiva eller negativa?
- Var denna effekt av den nya lagstiftningen förväntad?
- Vi gjorde ett konfidensintervall för att ta reda på om det finns någon skillnad mellan stora och små företag i förändringen av nyckeltalen Soliditet och Avkastning på Eget Kapital sedan IAS 38. Vi fick fram att det i båda fallen fanns en signifikant skillnad mellan stora och små företag. Vad anser du om detta? Är det något du enligt din erfarenhet kan hålla med om?
- Enligt resultaten vi fick fram, skulle man kunna dra en generell slutsats av dessa? Att man sannolikt skulle komma fram till samma resultat om man undersökte ännu fler eller helt andra företag?
- Har den nya lagen förbättrat/förenklat redovisningen av nyckeltal?
- Majoriteten av de företag vi använder i vårt arbete har fått en ökad Soliditet samt en avkastning på EK som sjunkit (vissa med betydliga siffror). Vad kan detta bero på?
- Har du något eget att tillägga om den nya lagen IAS 38?
- Vilka är för och nackdelarna med den nya lagen IAS 38?

8.2 Tabell 3 - t-fördelning

t-värden för vissa sannolikheter.

Sannolikhet

Fg	5%	2,5%	1%	0,5%	0,1%	0,05%
5	2,02	2,57	3,36	4,03	5,89	6,87
6	1,94	2,45	3,14	3,71	5,21	5,96
7	1,89	2,36	3,00	3,50	4,79	5,41
8	1,86	2,31	2,90	3,36	4,50	5,04
9	1,83	2,26	2,82	3,25	4,30	4,78
10	1,81	2,23	2,76	3,17	4,41	4,59
11	1,80	2,20	2,72	3,11	4,02	4,44
12	1,78	2,18	2,68	3,05	3,93	4,32
13	1,77	2,16	2,65	3,01	3,85	4,22
14	1,76	2,14	2,62	2,98	3,79	4,14
15	1,75	2,13	2,60	2,95	3,73	4,07
16	1,75	2,12	2,58	2,92	3,69	4,01
17	1,74	2,11	2,57	2,90	3,65	3,97
18	1,73	2,10	2,55	2,88	3,61	3,92
19	1,73	2,09	2,54	2,86	3,58	3,88
20	1,72	2,09	2,53	2,85	3,55	3,85
21	1,72	2,08	2,52	2,83	3,53	3,82
22	1,72	2,07	2,51	2,82	3,50	3,79
23	1,71	2,07	2,50	2,81	3,48	3,77
24	1,71	2,06	2,49	2,80	3,47	3,75
25	1,71	2,06	2,49	2,79	3,45	3,73
26	1,71	2,06	2,48	2,78	3,44	3,71
27	1,70	2,05	2,47	2,77	3,42	3,69
28	1,70	2,05	2,47	2,76	3,41	3,67
29	1,70	2,05	2,46	2,76	3,40	3,66
30	1,70	2,04	2,46	2,75	3,39	3,65
40	1,68	2,02	2,42	2,70	3,31	3,55
60	1,67	2,00	2,39	2,66	3,23	3,46
120	1,66	1,98	2,36	2,62	3,16	3,37
∞	1,64	1,96	2,33	2,58	3,09	3,29

Körner, Svante & Wahlgren, Lars. Statistiska Metoder, upplaga 2, s. 194, 2005⁶⁵

⁶⁵ Körner, Svante & Wahlgren, Lars. Statistiska Metoder, upplaga 2, s. 194, 2005⁶⁵